

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЧЕТВЪРТО ОТДЕЛЕНИЕ

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

Жалба № 10781/10

Дело Michael MISICK срещу Обединеното кралство

Европейският съд по правата на човека (Четвърто отделение),
заседаващ на 16 октомври 2012 г. като Камара в състав:

Lech Garlicki, *председател*,

David Thór Björgvinsson

Nicolas Bratza,

Päivi Hirvelä,

George Nicolaou,

Zdravka Kalaydjieva,

Vincent A. De Gaetano,

и Fatoş Aрасı, *заместник-секретар на отделението*,

Като взе предвид горепосочената жалба, подадена на 9 февруари
2010 г.,

след разисквания постанови следното:

ФАКТИТЕ

1. Жалбоподателят г-н Michael Misick, е гражданин на Британските отвъдморски територии [British Overseas Territories] и жител на островите Търкс и Кайкос, роден през 1966 г. и живущ на Providenciales – остров от групата на Търкс и Кайкос. Той се представлява пред Съда от г-н E. Fitzgerald QC, адвокат, практикуващ в Лондон.

2. Фактите по делото, така, както са представени от жалбоподателя, могат да се обобщят както следва.

3. Островите Търкс и Кайкос („Територията“) са Британска отвъдморска територия в Западните Индии [West Indies]. Към релевантния момент разпоредбите за управлението на Територията се съдържат в Конституцията от 2006 г. Конституцията е приета съгласно правомощията, предоставени по Закона за Западните Индии от 1962 г. [West Indies Act], които разрешават на Нейно величество да приема кралски укази относно, *inter alia*, мира, реда и доброто управление на Територията. Конституцията предвижда Губернатор, Правителство [Cabinet] и избираемо Законодателно събрание [House of Assembly].

4. Жалбоподателят е бившия министър-председател на островите Търкс и Кайкос. Към релевантния момент той е член на Законодателното събрание, избран като представител от избирателен район North Caicos East. Гражданин е на Територията и участва активно в политическия живот там в продължение на много години. През 2002 г. става лидер на Progressive National Party [Прогресивната национална партия]. След изборите през 2003 г. става министър-председател и е преизбран за такъв през 2007 г.

5. През юни 2008 г. комисия от парламента на Обединеното кралство публикува доклад за Отвъдморските територии. В него е изразено сериозно безпокойство относно твърдения за корупция в Територията.

6. На 10 юли 2008 г. Губернаторът назначава сър Robin Auld за Специален пълномощник [Commissioner], който да разследва твърденията.

7. На 28 февруари 2009 г. Специалният пълномощник представя своя междинен доклад. Той е убеден в голямата вероятност от системна корупция и/или други сериозни измами през последните години, засягащи предишни и настоящи членове на Законодателното събрание и други лица.

8. На 16 март 2009 г. Губернаторът прави изявление в отговор на междинния доклад. Той посочва, че правителството на Обединеното кралство е изразило мнение, че части от Конституцията от 2006 г. е необходимо да бъдат суспендирани и е решило да предприеме стъпки в тази посока. Същият ден той оповестява проект на кралски указ, който би суспендирал, първоначално за две години, части от Конституцията от 2006 г.

9. Жалбоподателят подава оставка като министър-председател на 23 март 2009 г. Остава избран член на Законодателното събрание.

10. Впоследствие Нейно величество издава кралския указ под формата на Конституция на островите Търкс и Кайкос (Временна поправка) от 2009 г. („Указът“) и го представя на парламента. Указът предвижда, че се суспендират части от Конституцията от 2006 г. и се установява пряко управление върху населението в Територията. По-

конкретно, Указът разпуска Законодателното събрание и отстранява всички избрани длъжностни лица за срок от две години.

11. Жалбоподателят иска разрешение за съдебен контрол, за да обжалва законосъобразността на Указа. Относно премахването на прякото управление жалбоподателят твърди, че Указът е в нарушение на принципа на международното право на самоопределение; че е несъвместим с правото за кандидатиране на избори и след избиране участие в работата на парламента като негов член, което е гарантирано по член 3 от Протокол № 1 към Конвенцията; че противоречи на принципа на законността и е несъразмерен и неоправдан отговор на предполагаеми престъпления на някои избрани представители; както и че се основава на препоръки в резултат на невалидно разследване и на препоръки, които сами по себе си са *ultra vires* (*превишават правомощията*) на задачата на разследването.

12. На 29 април 2009 г. делото е разгледано от Divisional Court. След изслушването и по искане на съда правителството потвърждава с писмо, че преди влизането на Указа в сила е прекратило прилагането на член 3 от Протокол № 1 по отношение островите Търкс и Кайкос.

13. На 1 май 2009 г. Divisional Court не разрешава подлагането на съдебен контрол. По отношение конкретно до аргумента на жалбоподателя относно член 3 от Протокол № 1, съдия Carnwath посочва:

„30. ... По мое мнение този аспект на аргумента е обезсилен от събитията. След изслушването бяхме информирани от юриконсулта на Министерството на финансите [Treasury Solicitor], че ако се вземе решение за влизането в сила на Указа, Обединеното кралство на практика ще прекрати прилагането на член 3. Това може да стане без санкция на парламента. Необходима е декларация до Съвета на Европа по член 4 от Първи протокол за изменение на прилагането на Протокола по отношение на територията чрез прекратяване прилагането на член 3. Ще бъде пояснено, че мярката е временна, в зависимост от стъпките, които предстоят, за да се възстановят принципите на доброто управление на Територията“.

14. Що се отнася до евентуалните ограничения на правомощието на Короната да приема закони относно мира, реда и доброто управление на Територията, съдия Carnwath разглежда, *inter alia*, специалния статут на правата на човека при съдебен контрол. Той се позовава на решението на Камарата на лордовете по делото *R (Bancoult) c/y Министъра на вътрешните работи (№ 2)* [2008] UKHL 61, в което съдът разглежда законовите формулировки, предоставящи правомощието и продължава:

„33. Дори да се вземат предвид разликите в различните формулировки [по делото *Bancoult*], преобладаващата част от тях по мое мнение ясно показват, че правомощието на Короната да законодателства в името на доброто управление на дадена територия..., въпреки че принципно подлежи на съдебен контрол, на практика може да се оспорва пред съд само при изключителни обстоятелства, които не включват отмяната на основното право, за което става въпрос в настоящия случай.

Не виждам причина да мисля, че на претендираните в това дело права, колкото и да са важни, може да им се придаде по-голяма тежест“.

15. Жалбоподателят обжалва отказа на разрешение пред Апелативния съд [Court of Appeal], като твърди, *inter alia*, че Divisional Court е допуснал грешка като приема, че правомощието на Короната да законодателства не е ограничено от каквото и да е изискване за зачитане на основни права. Жалбата е отхвърлена на 13 август 2009 г.

16. На 14 август 2009 г. с писмо до секретариата на Съвета на Европа правителството заявява, че член 3 от Протокол № 1 няма да се прилага по отношение островите Търкс и Кайкос.

17. Указът влиза в сила на 14 август 2009 г., след което управлението на Територията е поверено на Губернатора.

В. Релевантно вътрешно право

18. Член 5 от Закона за Западните Индии от 1962 г. оправомощава Нейно величество да издава кралски укази относно управлението на Територията. Релевантната част от член 5(1) предвижда:

„С кралски указ Нейно величество може да приема такива разпоредби, каквито намери за подходящи за управлението на всяка от колониите, за които се прилага настоящият член, като за целта може да предвиди създаването в колонията на такива институции, каквито сметне за целесъобразни. Освен това може да оправомощи тези от тях, посочени в указа, да приемат както закони от общ характер за мира, реда и доброто управление на колонията, така и закони с ограничена и конкретно определена цел, като обаче си запазва правото Сама да приема закони за колонията за такива цели (ако има такива) каквито могат да бъдат посочени“.

19. Член 7 пояснява, че правомощието да се издава Указ включва и правомощията Указът да се изменя или отменя.

20. Указът от 2009 г. за Конституцията на островите Търкс и Кайкос (Временна поправка) влиза в сила на 14 август 2009 г. Той разпуска Законодателното събрание и отстранява всички избрани длъжностни лица за срок от две години.

ЖАЛБАТА

Жалбоподателят се оплаква по член 8 от Конвенцията, а именно, че отстраняването му от длъжност като представител, избран от избирателен район North Caicos East, нарушава правото му на неприкосновеност на личния живот.

ПРАВОТО

21. Жалбоподателят твърди, че години наред участва в обществения живот и че е избран за член на Законодателното събрание за повече от пет години. Той твърди, че желанието и готовността му да представлява хората от островите Търкс и Кайкос, както и да участва в обществения живот, са съществена част от живота му и следователно попадат сред аспектите на личния живот на лице, защитено от член 8, който предвижда:

„1. Всеки има право на неприкосновеност на личния и семейния си живот, на жилището и на тайната на кореспонденцията.

2. Намесата на държавните власти в упражняването на това право е недопустима, освен в случаите, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност или на икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето или морала или на правата и свободите на другите“.

22. От самото начало Съдът отбелязва, че жалбата на жалбоподателя засяга участието му в обществения живот като политик и по-конкретно, като член на законодателната власт, а именно – Законодателното събрание. Той се позовава на член 3 от Протокол № 1 към Конвенцията в контекста на националните процедури за съдебен контрол, но не може да направи това в производството пред настоящия Съд заради прекратяване от страна на правителството на прилагането на въпросната разпоредба по отношение островите Търкс и Кайкос. Жалбоподателят не иска да оспорва решението на държавата ответник да прекрати прилагането на член 3 от Протокол № 1 по отношение Територията.

23. Съдът отново посочва, че Конвенцията трябва да се разглежда в нейната цялост и да се тълкува по начин, който да гарантира вътрешна последователност и съзвучие на отделните ѝ разпоредби (вж. дела *Stec и други с/у Обединеното кралство* (dec.) [ГК], №№ 65731/01 и 65900/01, точка 48, ЕСПЧ 2005-Х; и *Austin и други с/у Обединеното кралство* [ГК], №№ 39692/09, 40713/09 и 41008/09, точка 54, ЕСПЧ 2012). Предназначението на член 8 обаче не е да запълни празнотата в защитата на основните права, произтичаща от решението на държавата ответник да се възползва от предвидената в Протокол № 1 възможност да прекрати прилагането на неговия член 3 по отношение на Територията. Ето защо Съдът подчертава, че член 8 принципно не трябва да се тълкува по начин, който да разпростира изискванията на член 3 от Протокол № 1 спрямо териториите, за които тази разпоредба не се прилага (вж., *mutatis mutandis*, дело *Austin и други*, цитирано по-горе, точка 55).

24. Понятието „личен живот“ в член 8 е широко и не се поддава на изчерпателна дефиниция (вж., наред с много други източници, дела

Niemietz c/y Германия, 16 декември 1992 г., точка 29, Серия А № 251-В; и *S. и Marper c/y Обединеното кралство* [ГК], №№ 30562/04 и 30566/04, точка 66, ЕСПЧ 2008). То защитава, наред с другите аспекти, правото на идентичност и лично развитие, както и правото да се установяват и развиват отношения с други човешки същества и с околния свят. То може да включва дейности от професионален или бизнес характер. Налице е следователно зона на взаимодействие на един човек с останалите, дори в контекста на обществения живот, което може да попадне в обхвата на „личния живот“ (вж. дела *P.G. и J.H. c/y Обединеното кралство*, № 44787/98, точка 56, ЕСПЧ 2001-IX; *Perry c/y Обединеното кралство*, № 63737/00, точка 36, ЕСПЧ 2003-IX (извлечения); и *Gillan и Quinton c/y Обединеното кралство*, № 4158/05, точка 61, ЕСПЧ 2010 (извлечения).

25. Прилагането на член 8 по отношение на професионални или обществени дейности обаче не е неограничено. Така например, член 8 не гарантира правото на назначаване на държавна служба (вж. дела *Vogt c/y Германия*, 26 септември 1995 г., точка 43, Серия А № 323; и *Vilho Eskelinen и други c/y Финландия* [ГК], № 63235/00, точка 57, ЕСПЧ 2007-II) или правото на свобода на професия (вж. дело *Thlimmenos c/y Гърция* [ГК], № 34369/97, точка 41, ЕСПЧ 2000-IV). В решението си по делото *Sidabras и Džiautas c/y Литва*, № № 55480/00 и 59330/00, точки 46—47, ЕСПЧ 2004-VIII, Съдът приема, че въпреки възприетия подход по делата *Vogt* и *Thlimmenos*, широкообхватната забрана бивши агенти на КГБ да заемат длъжности в частния сектор, предмет на разглеждане по делото, засяга „личния живот“ по начин, който привежда в действие член 8. В тази връзка Съдът отбелязва, че забраната им е създала сериозни затруднения за изкарване на прехраната им, с очевидни последици върху упражняване на правото им на личен живот, а публичността в резултат на забраната, както и прилагането ѝ спрямо тях, им е причинила трайно неудобство и е възпрепятствала установяването на контакти с външния свят (точки 48—49. Вж. също така скорошното решение на Съда по делото *Д.М.Т. и Д.К.И. c/y България*, № 29476/06, точка 103, 24 юли 2012 г. (неокончателно). Аналогично, в решението си по делото *Albanese c/y Италия*, № 77924/01, точка 54, 23 март 2006 г., Съдът приема, че поредицата ограничения, наложени върху дейността на жалбоподателя в резултат от обявяването му в несъстоятелност, са се отразили на способността му да развива връзки с външния свят и че следователно член 8 е приложим. В решението си по дело *Calmanovici c/y Румъния*, № 42250/02, точки 137—139, 1 юли 2008 г., обаче Съдът обявява жалбата на жалбоподателя по член 8 относно временното му отстраняване от изпълнение на функциите му като полицейски служител за несъвместима *ratione materiae* с разпоредбите на Конвенцията. Той отбелязва, *inter alia*, че жалбоподателят не твърди,

че е бил възпрепятстван да си намери работа в частния сектор и по такъв начин разграничава решението си от това по делото *Sidabras u Džiautas*, цитирано по-горе.

26. Органите по Конвенцията също са имали възможност да преценяват доколко член 8 е приложим по отношение участие в политическа дейност. По делото *Baškauskaitė c/y Лумва*, № 41090/98, решение на Комисията от 21 октомври 1998 г., непубликувано, Комисията разглежда жалба, подадена от лице, на което е отказана регистрация като кандидат за президентски избори. Тя отхвърля жалбата ѝ по член 3 от Протокол № 1, като приема, че разпоредбата е неприложима по отношение на изборите за държавен глава. Що се отнася до оплакването ѝ, че решенията на властите, които я лишават от възможността да се кандидатира, са се отразили на отношенията ѝ с другите хора и на професионалната ѝ дейност и следователно съставляват неоправдана намеса в личния ѝ живот, Комисията приема, че няма намеса в личния ѝ живот по член 8 от Конвенцията. Поспециално Комисията отбелязва, че не е възможно да се проследят конкретните ограничения, наложени на жалбоподателката или пречките, с които тя се е сблъскала в тази връзка, нито какви други задължения не са били изпълнени от литовските власти, които, лишавайки жалбоподателката от възможността да се кандидатира за президентските избори, са могли да накърнят личния ѝ живот.

27. По делото *Mólka c/y Полша* (dec.), № 56550/00, ЕСПЧ 2006-IV, Съдът разглежда служебно жалба по член 8 в контекста на условия в избирателна секция, непригодни за хора в инвалидни колички, което е попречило на жалбоподателя да упражни правото си на глас на местни избори (за които член 3 от Протокол № 1 не се прилага). Той отбелязва, че случаят има отношение към участието на жалбоподателя в живота на местната общност и упражняване на гражданския му дълг. Въпреки че в крайна сметка Съдът решава, че не е необходимо да се произнася по приложимостта на член 8, имайки предвид, че случаят е недопустим на други основания, независимо от това той посочва, че може да се твърди, че разглежданата в случая ситуация засяга възможността за жалбоподателя да развива социални връзки с други членове на общността си и с външния свят и има отношение към личното му развитие. Заслужава си обаче да се отбележи, че на много места в решението се споменава увреждането на жалбоподателя, а Съдът също така препраща и към други международни документи, подчертаващи значението на пълната интеграция в обществото на хора с увреждания и в частност – на участието им в политическия и обществен живот.

28. Връщайки се към фактите по настоящото дело, Съдът трябва да определи дали за отстраняването на жалбоподателя от изборна длъжност може да се каже, че засяга аспекти на личния му живот, така

че да се приведат в действие гаранциите по член 8. В тази връзка Съдът счита за полезно да проучи как член 8 се прилага спрямо политици и обществени личности в светлината на собствената му практика, що се отнася до баланса между правото на неприкосновеност на личността и защита от клевета (въпроси, които по принцип водят до привеждане в действие на член 8 от Конвенцията) и правото на свобода на изразяване (за скорошно разглеждане на проблема вж. дело *Von Hannover c/y Германия (№ 2)* [ГК], №№ 40660/08 и 60641/08, точка 110, ЕСПЧ 2012). Съдът често е обяснявал, че защитата на неприкосновеността на личността, от която се ползват обществени личности по силата на член 8, е с ограничено приложно поле. Така, в решението си по дело *Von Hannover c/y Германия, № 59320/00*, точка 64, ЕСПЧ 2004-VI, Съдът потвърждава, че при определени специални обстоятелства правото на обществеността да бъде информирана може да обхване дори аспекти на личния живот на публични фигури, особено когато става въпрос за политици (вж. също така дела *Standard Verlags GmbH c/y Австрия (№ 2)*, № 21277/05, точка 48, 4 юни 2009 г.; *Von Hannover (№ 2)*, цитирано по-горе, точка 110; и *Axel Springer AG c/y Германия* [ГК], № 39954/08, точка 91, 7 февруари 2012 г.). В решението си по дело *Karakó c/y Унгария, № 39311/05*, точка 28, 28 април 2009 г., Съдът приема, че твърдението на жалбоподателя, че репутацията му на политик е накърнена от съмнителната публикация, не представлява обоснован иск, що се отнася до защитата на правото му на зачитане на личната неприкосновеност по силата на член 8 от Конвенцията, тъй като той не е успял да докаже, че твърденията в публикацията са били от толкова сериозен и обиден характер, че публикуването им е имало необратим и пряк ефект върху личния му живот. В решението си по дело *Lahtonen c/y Финландия, № 29576/09*, точка 66, 17 януари 2012 г., Съдът отново постановява, че по отношение на политици границите на допустимата критика в контекста на жалби за клевета са по-широки отколкото при частните лица (вж. също така дела *Lingens c/y Австрия*, 8 юли 1986 г., точка 42, Серия А № 103; и *Saaristo и други c/y Финландия, № 184/06*, точка 59, 12 октомври 2010 г.).

29. Съдът заема становището, че при подхода си относно прилагането на член 8 към политици по дела, засягащи свободата на изразяване, той придава тежест на идеята, че участието в политиката и в частност – упражняването на парламентарен мандат, е проява по-скоро на обществения живот, спрямо който член 8 може да има само ограничено действие (за сравнение, но в обратен смисъл, вж. дело *Mólka*, цитирано по-горе). Когато става въпрос за аспекти, които са строго свързани с личния или семеен живот, като например правото на неприкосновеност на личността при извършването на дейности от чисто личен характер, Съдът допуска, че могат да възникнат

съображения във връзка с член 8, независимо от обществения характер на политическата дейност. В случай като настоящия обаче, когато жалбоподателят не предоставя конкретна информация за това как разпускането на Законодателното събрание е нарушило гаранциите за неприкосновеност или личен живот, включително способността му да развива отношения с външния свят, а просто търси начин да потвърди правото си на участие в обществения живот като избран политик, Съдът счита, че член 8 не играе роля.

30. Ето защо Съдът приема, че в настоящия случай член 8 от Конвенцията не е приложим. Жалбата следователно е несъвместима *ratione materiae* с разпоредбите на Конвенцията и съответно трябва да бъде обявена за недопустима съгласно член 35 §§ 3 (а) и 4.

По тези съображения Съдът единодушно

Обявява жалбата за недопустима.

Fatoş Aracı
Заместник секретар

Lech Garlicki
Председател